

BRONASTODOBNI ČLOVEK BO LETA
DOLGO ZAPOSLOVAL ZNANSTVENIKE

MOŽ IZ LEDENIKA

Pričakovati bi bilo mogoče, da se bo »mož iz Similauna«, bronastodobni alpski lovec in iskalec rude, Venet in nemara Praslovenec, čigar truplo so pred meseci našli na ledeniku Similaun skoraj dobesedno tik na državni meji med Avstrijo in Italijo, torej vsekakor na Tirolskem, in ga prepeljali v Innsbruck, zdaj naposled preselil izključno v laboratorije in bodo časniki nanj pozabili. Pa ni tako: občasno so v tujem tisku objavljene vesti o tem, kaj so zadnji čas odkrili novega znanstveniki, pred katerimi leži ta mož iz ledenika.

V inštitutu za prazgodovino in zgodnjo zgodovino innsbruške Univerze znanstveniki malone iz vse Evrope preučujejo podrobnosti ene od najzanimivejših arheoloških najdb zadnjega časa (čeprav do nje niso prišli arheologi, ampak planinci). Vsekakor so natančno izmerili tega moža, ki je bil velik približno 170 centimetrov (kar pravzaprav sploh ni tako malo glede na dosedanje teorije, po katerih naj bi bili naši evropski predniki vsi po vrsti bistveno manjši) in težak kakšnih 60 kilogramov, črte njegovega obraza pa naj bi bile »fine«. Imel je razmeroma izredno zdrave in lepe bele zobe, na podlagi pregleda pa so strokovnjaki prišli do zaključka, da je bil mož star kakšnih 20 let.

Poročali smo že, da se ne ve, ali je šel tako visoko na goro (našli so ga na nadmorski višini dobrih 3200 metrov, ko ga je ledenik vrgel na površje) kot lovec ali kot nabiralec rude, kajti v dolinah pod tem ledenikom so v vaseh dva tisočletja pred našim štetjem, ko je živel »mož iz Similauna«, vlivali bron. Naključni planinec ga je našel v položaju, ki ga imenujejo »rigor mortis«: v smrtnem strahu si je mož z levo roko zakril obraz in glavo, da bi se obvaroval velike nevarnosti, najverjetneje snežnega plaz, ki ga je pobil ali vsaj tako prizadel, da je potem zmrznil. Zadnja teorija je verjetnejša: ko ga je zajel plaz, je z glavo udaril v led ali skalo in se onesvestil, potem je zmrznil, njegovo truplo pa sta mumificirala suh zrak in nizka temperatura.

BRON NAMESTO DENARJA

Kot je mogoče sklepati po vsem, kar so doslej odkrili na mrtvecu iz Similauna, je bronastodobni mož v času svojega življenja pripadal kulturni stopnji, za katero so bile stalna naselitev, obdelovanje polj in gojenje domačih živali že nekaj tisočletij stare civilizacijske pridobitve. Novo za zgodnjo bronasto dobo je to (kar sicer pove že ime), da so bili ljudje sposobni proizvajati bron,

Tak naj bi bil »mož iz ledenika«

se pravi taliti kovine, kar dokazuje orožje, ki ga je imel similaunski človek pri sebi, ko so ga lani našli. Idealna zlitina za bron vsebuje približno 90 odstotkov bakra in 10 odstotkov kositra - in kositer je nemara šel v goro iskat naš Venet in torej nemara naš davni prednik. Kot pa se ve, je kovina takrat postala nova trgovska dobrina, se pravi merilo za vrednost, kar pomeni, da je pomenila približno toliko, kolikor nam zdaj pomeni denar. Izmenjava kovin in drugih dobrin pa takrat ni bila na razmeroma majhnih površinah, kot bi lahko sklepali glede na to, da je bil

promet počasen. Zaradi takšne menjave se je v Evropi ustvaril velik kulturni prostor, ki je, kot kaže, zajemal tudi ozemlje današnje Slovenije.

Dejstvo, da je bil mož iz Similauna sicer opremljen z bronasto sekirico, vendar je imel pri sebi tudi nož s kamnitim rezilom, zelo dobro ponazarja prehod iz kamene v bronasto dobo - in v tem obdobju je živel ta mož. Kaže, da je kovina lahko samo deloma nadomestila tradicionalno orodje in orožje, ker je bila še predraga.

Prav senzacionalna pri možu iz ledenika je najdba organskih materialov, kot so deli mesa oziroma kože, usnje, tekstil, les in podobno, kar znanstveniki že proučujejo. Ostanke njegovih oblačil bodo, na primer, lahko pokazali, kakšna je bila vsakdanja kultura tega obdobja človekove zgodovine. Natančne analize in rekonstrukcije najdenih ostankov bodo dale mnogo bogatejšo in nazornejšo podobo o vsakdanjem življenju takratnih prebivalcev Alp kot dosedanja uganjanja in sklepanja.

PRIMERJAVA S KELTOM IZ BARJA

V tej zvezi je zanimivo tetoviranje na hrbtu in kolenih najdene mumije. Ti znaki na koži so bili vzrok za špekulacijo nemškega dnevnika »Bild Zeitung«, ki je zapisal, da je bil to »punker iz bronzaste dobe«. Vendar znanost pozna podoben tetoviranje ljudstev iz narave, pa tudi arheološke najdbe, kot so delčki kože iz skitskih gomil, ki pa so za več kot tisočletje mlajše od similaunskega moža. Ni še znan vzrok, čemu so se takratni ljudje tako tetovirali. Morebiti gre za kulturno-verske motive, ki so kazali na družben položaj človeka ali pa so bili le telesni okras. Ali pa je šlo za oboje hkrati.

Z arheološkega stališča je presenetljivo tudi to, da je ta mož iz ledu za skoraj 2000 let starejši kot so vse podobne najdbe, se pravi vsi mrliči

iz barij, ki so najpogostejše pripadali naslednjemu obdobju, železni dobi (od približno leta 800 pred našim štetjem do Kristusovega rojstva). Znameniti keltski »Lindovski mož«, ki so ga po naključju pred nekaj leti našli v nekem barju, je, na primer, iz časov okrog začetka našega štetja. Obstaja mnenje, da je izgubil življenje med ritualnim darovanjem ljudi in da so ga kot žrtev poslali v močvirje, kjer je potonil. Vendar je bil ta mož iz močvirja mnogo slabše ohranjen kot naš znanec iz Similauna, ki pa je za približno dve tisočletji starejši.

Natančne preiskave želodčne vsebine Similaunskega moža bodo pripeljale do sklepanja o prehranjevalnih in življenjskih navadah tega alpskega prebivalca, s čimer bo znanost zvedela nove reči o prebivalcih zgodnje bronzaste dobe. Za zdaj velja, da so takrat že pošteno obdelovali polja ter imeli goveda, koze, ovce, konje in pse kot domače živali. Iz želodčnih analiz mrtvega si znanstveniki obetajo podatke o boleznih in napadih zajedalcev, kar bo spet dalo sklepati o higienskih pogojih tega časa. Ko bodo preiskali posamezne organe in tkiva tega trupla, naj bi zvedeli marsikaj o splošnem zdravstvenem stanju bronzastodobnega človeka.

Ker so mrtvi nemi, nam niti še tako dobro ohranjen mrlič ne more dati natančnih podatkov o tem, kakšnemu plemenu je pripadal in kakšen jezik je govoril. Tako bo še nadalje nejasno, kateri skupini ljudi naj bi prišeli prebivalca zgodnje bronzaste dobe.

Raziskovalno delo v zvezi s tem truplom bo po sedanjih izjavah znanstvenikov trajalo dolgo časa, tako da je mogoče šele v dveh do treh letih računati z večjimi in senzacionalnejšimi odkritji. Zanesljivo je, da bo mož iz ledenika naslednje mesece in leta zaposloval znanstvenike z najrazličnejših področij od zdravnikov, zgodovinarjev in arheologov do umetnostnih zgodovinarjev in klimatologov.

Takole je štiri tisočletja ležal v ledeniku bronzastodobni človek

